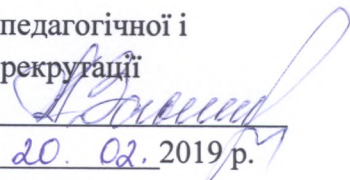

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра філософії та релігієзнавства

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.
Протокол № 6 від 20. 02. 2019 р.

ПРОГРАМА
Вибіркової навчальної дисципліни
Релігійний символізм
підготовки магістра
спеціальності 031 Релігієзнавство,
освітньої програми «Релігієзнавство, міжконфесійні відносини».

Луцьк – 2019

Програма вибіркової навчальної дисципліни «Релігійний символізм» підготовки магістра, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 031 Релігієзнавство за освітньою програмою «Релігієзнавство, міжконфесійні відносини»

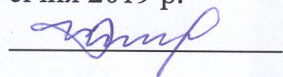
Розробник: Кондратик Л.Й., професор, доктор філософських наук, професор кафедри філософії та релігієзнавства

Рецензент: Возняк С. С., доцент, кандидат філософських наук, доцент кафедри культурології та хореографічного мистецтва,

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри філософії та релігієзнавства

протокол № 7 від 21 січня 2019 р.

Завідувач кафедри:

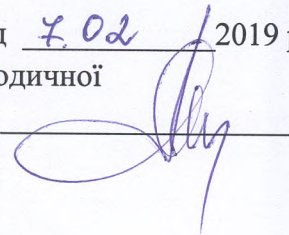

Борейко Ю. Г.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету історії, політології та національної безпеки

протокол № 6 від 7.02 2019 р.

Голова науково-методичної комісії факультету:

Шваб А. Г.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань – 03 «Гуманітарні науки»	Вибіркова
Кількість годин / кредитів 150 / 5	Спеціальність – 031 Релігієзнавство, «Релігієзнавство, міжконфесійні відносини»	Рік навчання - 5-й Семестр - 10-й Лекції – 16 год. Семінарські – 18 год. Самостійна робота – 108 год. Консультації - 8 год.
ІНДЗ: немає	Освітній ступінь – магістр	Форми контролю: 10-й семестр - екзамен

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом вивчення дисципліни «Релігійний символізм» є символіка давніх, національних і світових релігій та її семантика. Основою для вивчення даної дисципліни є знання, отримані студентами під час вивчення курсів «Світові релігії», «Релігії стародавнього світу», «Філософія релігії», а завданнями вивчення дисципліни є наступні: дати характеристику символічного мислення; розкрити риси та особливості релігійної символіки національних релігій (індіанські символи, давньоєгипетські, зороастризму, синтоїзму, індійських і китайських релігій, іудаїзму), а також окреслити релігійну символіку світових релігій (буддизму, християнства, ісламу). Метою викладання дисципліни є ознайомлення студентів з особливостями символічного мислення, видами символіки (простору, світла і т.д.), релігійною символікою національних і світових релігій.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

Вивчення дисципліни «Релігійний символізм» формує професійні та загальнокультурні компетенції магістра:

- готовність вести наукові дослідження, і розуміти особисту відповідальність за мету, засоби, методи і результати наукової роботи у царині проблем релігієзнавства;
- здатність використовувати глибокі професійні знання і вміння при проведенні занять релігієзнавчих дисциплін у вищій школі;
- вміння враховувати особливості аудиторії і володіти увагою слухачів;
- здатність орієнтуватися у релігійних джерелах та фаховій літературі.

Підсумовуючи вивчення дисципліни і відповідно до вимог освітньо-професійної програми студенти повинні: знати поняття символу, символ і знак; особливості інтерпретації багаторівневої символічної структури; особливості акватичної символіки, символіки простору, світла, рослинної символіки; характеристику зооморфних рис давньоєгипетської символіки; особливості символіки зороастризму, синтоїзму, індуїзму, сикхізму, символи давньокитайської міфології, символіку китайського релігійного мистецтва, даоську символіку; основні іудейські символи (Маген Давид, менора, мезуза), символічне значення заповідей кошерності та символіку свят місяця тішрей та обрядів свята Песах; символи буддійського культу, буддійського релігійного мистецтва; християнську символіку, символіку християнського сакрального мистецтва, семантику хреста; символічність ісламських прапорів, символіку мусульманського мистецтва, особливості суфійських

символів та вміти об'єктивно, на наукових засадах, характеризувати символи національних і світових релігій.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Загальна характеристика символічного мислення. Релігійна символіка національних і світових релігій

Тема 1. Поняття символу

Сутність та логіка символу. Символ та міф. Релігія як міфо-символічна система. Символ як форма даності божественного. Форма сприйняття божественного – знак, який кодує його абсолютну повноту – символ. Релігійний символ як священний знак, ієрофанія – форма переломлення божественної безконечності в дискретній структурі світу. Ієрофанія двопланова: вона є межею дотику двох реальностей – особистості і божественного. Проблема інтерпретації багаторівневої символічної структури. Символічний синтаксис. Особливості релігійних символів.

Тема 2. Системні зв'язки символів

Акватична символіка. Символіка простору храму. Символіка світла у релігійних традиціях. Рослинна символіка.

Тема 3. Символіка національних релігій

Космологія індіанців. Зооморфні риси давньоєгипетського символізму. Піраміди. Символіка зороастрійців, символ вогню у зороастрійців. Семантика синтоїстських торію.

Тема 4. Символіка індійських і китайських національних релігій

Символіка індійських національних релігій: А) Символічність у зображенні індуїстських богів. Б) Символіка індуїстських янтр. В) Символіка чакр. Г) Символіка «п'яти принципів віри» сикхізму.

Символіка китайських національних релігій: А) Основні символи давньокитайської міфології. Б) Символіка декоративних елементів у китайському релігійному мистецтві. В) Семантика даоської символіки.

Тема 5. Юдейська символіка

Основні іудейські символи (Маген Давид, менора, мезуза). Символічне значення заповідей кошерності. Символіка свят місяця тішрей. Символічність обрядів свята Песах.

Тема 6. Символіка буддизму

Символи буддійського культу. Мандала. Символи буддійського релігійного мистецтва.

Тема 7. Християнська символіка

Альфа і Омега. Агнець Божий. Двері (ворота). Голуб, Символіка християнського сакрального мистецтва. Історія семантики хреста. Знаки і форми хреста. Хрест у літургійній і пара літургійній практиці.

Тема 8. Символіка ісламу

Ісламські прапори: символічна семантика. Символіка мусульманського мистецтва. Суфійська символіка.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ.	Лаб.	Конс.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика символічного мислення. Релігійна символіка національних і світових релігій							
Тема 1. Поняття символу		2	2				
Тема 2. Системні зв'язки символів		2	2				

Тема 3. Символіка національних релігій		2	2				
Тема 4. Символіка індійських і китайських національних релігій		2	4				
Тема 5. Юдейська символіка		2	2		2		
Тема 6. Символіка буддизму		2	2		2		
Тема 7. Християнська символіка		2	2		2		
Тема 8. Символіка ісламу		2	2		2		
Разом за змістовим модулем 1.	150	16	18		8	108	
Усього годин	150	16	18		8	108	

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Самостійна робота студента передбачає вивчення таких творів:

1. Тиллих П. Избранное: Теология культуры / П.Тиллих.- Пер. с англ.- М.: Юрист, 1995.- С.159 – 168.

2. Элиаде М. Религиозный символизм и обеспокоенность современного человека / М.Элиаде // Мифы, сновидения, мистерии.- М., 1996.- С. 22-60, 268-285.

3. Элиаде М. Заметки о религиозных символах / М. Элиаде // Мефистофель и андрогин (Пер. с франц.). - СПб: Алетейя, 1988.- 374 с. // Режим доступу: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/eliade/zam.php

4. Кассирер Э. Философия символических форм. Введение и постановка проблемы / Э.Кассирер // Культурология XX век. Антология.- М.: Юрист, 1995.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Програма дисципліни складається з 1 змістового модуля, який передбачає виконання модульної роботи відбувається у письмовій формі і передбачає, що студент:

- аналізує теоретичні питання і дає вичерпні відповіді на них;
- логічно і послідовно викладає матеріал.

Підсумковий контроль знань відбувається у вигляді усного іспиту

Оцінювання за формами контролю:

Поточний контроль мах = 40 балів	Модульний контроль мах = 60 балів	Загальна кількість мах = 100
Модуль 1	Модуль 2	
Змістовий модуль 1	МКР 1	100

T. 1	T. 2	T. 3	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8	60	
5	5	5	5	5	5	5	5		

За результатами роботи протягом семестру студент отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою згідно Європейської шкали ECTS.

Якщо студент отримав менше 75 балів, або не погоджується із загальною кількістю балів, отриманих протягом семестру, то він повинен здати екзамен (мах = 60 балів). В такому випадку підсумковий бал є сумою балів за поточний контроль та екзамен (результати модульного контролю при цьому будуть анульовані).

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Не зараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- Аверинцев С. Символ / С.Аверинцев //
- Режим доступу: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Literat/aver/simv.php
- Аверинцев С. Символика раннего Средневековья (К постановке вопроса) / С.Аверинцев // Семиотика и художественное творчество.- М.: Наука, 1977.- С. 308 – 338.
- Аверинцев С. Смысл вероучения и формы культуры / С.Аверинцев // http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Literat/aver/sm_ver.php
- Аверинцев С. Софья-Логос / С.Аверинцев.- Словник 2-е вид.- К.: Дух и Литера, 2004,- 640 с.
- Бауэр В., Дюмотц И, Головин С. Энциклопедия символов / В. Бауэр, И. Дюмотц, С.Головин (Пер. с нем) – М.: КРОН-ПРЕСС, 2000.- 504 с.
- Захарян Т.Б. Сакральный символ в языке религии / Т.Б.Захарян.- Екатеринбург, 2006.
- Элиаде М. Заметки о религиозных символах / М.Элиаде // Мефистофель и андрогин (пер. с франц.).- СПб: Алетейя, 1988.- 374 с. //
- Режим доступу: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/eliade/zam.php
- Элиаде М. Религиозный символизм и обеспокоенность современного человека / М.Элиаде // Мифы, сновидения, мистерии.- М., 1996.
- Энциклопедия мистицизма. СПб.: Литература, 1996.- 480 с.
- Энциклопедия. Символы, знаки, эмблемы / (авт. Состав В.Андреева, В.Куклева, А.Ровнер).- М., 2006.- 556.
- Энциклопедия. Символов, знаков, эмблем.- М.:Эксмо; СПб.: Мидград, 2007.- 608 с.

- Кассирер Э. Философия символических форм. Введение и постановка проблемы / Э.Кассирер // Культурология XX век. Антология.- М.: Юристь, 1995.
- Кемпбел Дж. Герой із тисячею облич / Дж.Кемпбел (пер с англ.).- К.: Видавничий дім «Альтернативи», 1999. – 392 с.
- Кэрлот Х.Э. Словарь символов / Х.Э.Кэрлот.- М.: «RELF – book», 1994, - 608 с.
- Лобовик Б. Символізм релігійний // ФЕС, с.580.
- Остащук І. Релігійна символіка / І.Остащук (Посібник) – Івано-Франківськ, 2008.- 56с.
- В.Скуратівський. Символізм // Філософський енциклопедичний словник / В.І.Шинкарук (голова редколегії) та ін.; Л. В. Озадовська, Н. П. Поліщук (наукові редактори); І. О. Покаржевська (художнє оформлення). - Київ: Абрис, 2002. -742 с.
- Словарь символов и знаков (Авт. Состав. В.В.Адамчик).- М.: АСТ; Мн.: Харвест, 2006.- 240 с.
- Тиллих П. Избранное: Теология культуры / П.Тиллих.- Пер. с англ.- М.: Юрист, 1995.
- Турскова Т.А. Новый справочник символов и знаков / Т.А. Турскова.- М.: РИПОЛ КЛАССИК, 2003.- 800 с.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Характеристика символічного мислення.
2. Поняття символу.
3. Сутність та логіка символу.
4. Символ та міф.
5. Релігія як міфо-символічна система.
6. Символ як форма сприйняття божественного.
7. Релігійний символ як священний знак, ієрофанія – форма переломлення божественної безконечності в дискретній структурі світу.
8. Проблема інтерпретації багаторівневої символічної структури.
9. Символічний синтаксис. Особливості релігійних символів.
10. Системні зв'язки символів
11. Акватична символіка.
12. Символіка простору храму.
13. Символіка світла у релігійних традиціях.
14. Рослинна символіка.
15. Символіка національних релігій.
16. Космологія індіанців.
17. Зооморфні риси давньоєгипетського символізму. Піраміди.
18. Символіка зороастрійців, символ вогню у зороастрійців.
19. Семантика синтоїстських торі.
20. Символіка індійських національних релігій
21. Символічність у зображенні індуїстських богів.
22. Символіка індуїстських янтр.
23. Символіка чакр.
24. Символіка «п'яти принципів віри» сикхізму.
26. Символіка китайських національних релігій.
27. Основні символи давньокитайської міфології.
28. Символіка декоративних елементів у китайському релігійному мистецтві.
29. Семантика даоської символіки.
30. Основні іудейські символи (Маген Давид, менора, мезуза).
31. Символічне значення заповідей кошерності.
32. Символіка свят місяця тішрей.
33. Символічність обрядів свята Песах.
34. Символи буддійського культу. Мандала.

35. Символи буддійського релігійного мистецтва.
36. Характеристика християнської символіки.
37. Альфа і Омега.
38. Агнець Божий. Двері (ворота). Голуб.
39. Символіка християнського сакрального мистецтва. I
40. Історія семантики хреста. Знаки і форми хреста.
41. Хрест у літургійній і паралітургійній практиці.
42. Загальна характеристика символіки ісламу.
43. Ісламські прапори: символічна семантика.
44. Символіка мусульманського мистецтва.
45. Суфійська символіка.

В програмі використаний навчальний посібник І.Б.Остащука, д.філос.н., викладача кафедри релігієзнавства і теології Прикарпатського національного університету ім.Василя Стефаніка: Остащук І. Релігійна символіка / І.Остащук (Посібник) .- Івано-Франківськ: Видав. Третяк І.Я., 2008.- 156 с.